

**BIOLOGISK MÅNGFALD VID
SWEROCKS BERGTÄKT I KÅLLERED
RAPPORT FÖR 2016**

Inventering Morgan Johansson
Rapport: Morgan Johansson

Onsala Biokonsult, 2016
Mejerivägen 11
439 36 Onsala

onsalabiokonsult@telia.com

Telefon: 0300 - 611 07

Mobil: 070 - 776 19 43

Kontaktinformation

Niklas Osvaldsson, Region & produktionschef,
Telefon: 031-86 76 60,
email: niklas.osvaldsson@swerock.se

Utförda åtgärder för biologisk mångfald 2016 och förslag till nya för 2017 vid Jehanders/Swerocks bergtäkt i Källered

Verksamhetsområdet

Pilgrimsfalk

Efter ett års frånvaro var falkparet tillbaka på sin klippfylla våren 2016. Även detta år blev häckningen lyckad. Tre ungar kom på vingarna. Dessa ringmärktes dagarna efter midsommar. Tre hannar blev resultatet. En av dessa försvann ganska tidigt från tåkten medan de återstående två höll till i området ganska långt in på hösten för att sedan försvinna från området de också. Men innan de drog från området hade de glatt många besökare till fågeltornet på västra sidan av Sagsjön.

En av de märkta falkungarna vid Källeredstäkten.

Blommor och bin

Även under 2016 har det varit fokus på insekter inom verksamhetsområdet. Slänten i den södra delen av tåkten som såddes 2014 har börjat visa goda resultat. Nästan alla arter av de växter som såddes in har etablerat sig i området med ett undantag,

ängsvädden. Inga plantor av ängsvädd har kunnat observeras vilket är synd då denna växt är mycket intressant ut pollinerings-synpunkt.

I början av september klipptes hela ytan och det klippta materialet togs bort. Därefter gjordes en kompletteringssådd av ängsvädd. En grusbädd har under året anlagts i den södra delen av detta område.

De nya avbaningsmassor som lagts upp i den nordöstra delen av verksamhetsområdet som såddes in med utvalda ängsblommor och lämpliga gräs under hösten 2015 har börjat ta sig så smått. Ytterligare en växtsäsong behövs för att se hur väl de insådda växterna har tagit sig.

Bin behöver förutom lämpliga växter även boplatser. Därför sattes det ut ett flertal biholkar tillverkade av kluvna ekstammar från de träd som tidigare tagits ner i tåktens nordöstra del. Ett bra sätt att återanvända material från tåkten.

Biholkar tillverkade av kluvna ekstammar.

Fåglar

Ytterligare ett tjugotal fågelholkar för mes och stare sattes upp, denna gång öster om tåkten inom fastigheten Backen 2:57. Delar av detta område består av äldre planterad granskog med gott om död ved och vindfällen. Denna spännande biotop som har fått stå orörd under lång tid borde kunna locka till sig någon tretåig hackspett som ibland under vinterhalvåret kan dyka upp i liknande miljöer.

Vid OBS-plattformen på den östra sidan av Sagsjön röjdes en del småträd bort för att få bättre överblick från tornet österut över betesmarkerna. Här ses ofta brun kärrhök jaga. Kärrhöken häckade med två par under 2016 på den västra sidan av Sagsjön. Även röd

glada sågs vid något tillfälle här. Sammanlagt har det nu rapporterats 124 arter från Sagsjön med omgivningar.

Stenskvätta observerades i tåkten under häckningstid för andra året i rad. Tyvärr kunde inga ungar konstateras men troligen gjordes i alla fall häckningsförsök.

Stigar

För att förbättra tillgängligheten till den östra delen av Sagsjön och OBS-plattformen där röjdes och markerades stigar dels från Liveredsområdet norr om Östra Lindomevägen men också från Risås backe ner mot Sageredsvägen. Vid Risås backe finns möjlighet för besökare att parkera bilar. Informationstavlor är på gång att sättas upp på båda dessa platser. Även mitt emot infarten till Sageredsvägen planeras en plats för att ställa bilar samt en informationstavla. Från dessa platser når man via Sageredsvägen östra sidan av Sagsjön. Planer finns också att man ska kunna ta sig runt sjön via stigar från Sageredsvägen och öster om Kriminalvårdsanstalten fram till Odonvägen för att sedan via gångbanor och stigar komma till fågeltornet på den västra sidan. Arbetet med dessa har påbörjats under 2016.

Stigen från Livered och Risås backe innan man når fram till Sageredsvägen.

Sagsjön

Vid Sagsjön genomfördes de sista åtgärderna som ingått i projektet. Vid den blivande parkeringsplatsen vid Sagövägen infart röjdes parkslidet bort och kördes till återvinningsstation. Ett lass med makadam lades upp i en hög och Tekniska förvaltningen Mölndals stad har färdigställt P-ytan.

Någon våtmark blev det inte vid den östra sidan i stället blev det ännu ett år av vasslätter. Det blev framförallt den sydvästra delen av sjön som slogs i år. Det klippta materialet lades upp längs med järnvägen för att skapa lämpliga ytor för fåglar att häcka och vila på. Detta gav resultat ganska omgående. Under två dagar i oktober utnyttjades dessa sittplatser av en gästande ägretthäger i Sagsjön. Detta var den andra dokumenterade observationen av arten i Mölndal.

På den tillskapade ön framför västra tornet hade det börjat växa upp småträäd och vass så därför klipptes all vegetation här. Med hjälp av vassklipparen kunde också det mesta av buskar och småträäd tas ner nordväst om ön. Detta för att skapa en mer ostörd häckningsmiljö för fåglarna som häckar på ön. Vid tidigare försök gick arbetslaget som skulle ta ner buskaget igenom gungflyt varför arbetet avbröts.

Utsikt från det handikappanpassade fågeltornet på västra sidan av Sagsjön.

Den gräsytan som röjdes på småträäd och en del buskar norr om det västra tornet klipptes en första gång under 2015 med slaghack. I augusti 2016 slogs ytan än en gång men denna gång med en slätterbalk och allt det klippta materialet tog bort. Detta för att gynna den befintliga floran samt att skapa förutsättningar för de växter man ska gynna att gro och växa upp till en ny blommande planta. Förhoppningen är att denna del ska utvecklas till en för framförallt insekter spännande ängsmark.

Slätter på gräsytan norr om tornet på den västra sidan av Sagsjön.

Projektet enligt planen avslutas nu vid årsskiftet och endast rapporteringen till Länsstyrelsen om LONA-bidraget återstår. En rapport och utvärdering av projektet har tagits fram och kommer snart finnas tillgänglig på bland annat Mölndals stads hemsida.

Förslag till åtgärder 2017

Täkten

Blommor och bin

Så in området i nordöstra delen där nya avbaningsmassor har lagts upp. Eventuellt bör man bränna tidigare sådda ej slagna delar om dessa har börjat bli lite högvuxna. Den södra delen slogs under 2016 och denna bör slås även under 2017 samt att det klippta materialet tas bort.

Eventuellt ta ner de träd som skuggar den nyanlagda grusbädden samt röja undan de småträd som börjat komma upp framför den gamla grusslätten.

Pilgrimsfalk

Det är en fördel att börja planera var man skapar en ny klipphylla för falkar då detta tar lite tid. Vid en förlängning av täktillstånd kommer detta med stor sannolikhet kräva en färdigställd alternativ boplats för falkarna. Denna bör vara i ett någorlunda ostört läge, det vill säga ingen eller mycket liten verksamhet **ovanför** klipphyllan. Det bör också

planteras träd/buskar som skydd på ovansidan så snart som möjligt så att dessa får en chans att hinna etablera sig och bilda en vegetativ skärm mot den verksamheten som eventuellt kommer att fortgå ovanför klipphyllan.

Sagsjön

Fåglar

Vattenmiljön på den östra sidan av Sagsjön södra delen där en större ö skapade har sedan arbetet utfördes börjat växa igen med vattenpest och nate troligen för att det rördes upp en massa sediment. Lämpligt att under sensommaren/tidig höst slå vegetationen i vattnet och lägga upp den på ön samt ta ner växtligheten på delar av ön för att skapa bra häckningsplatser för fågel. Men det är då viktigt att även bevara större ytor med vass.

Längs med den sedan tidigare strandlinjen på nordöstra sidan av Sagsjön behöver röjas igen. Om man körde denna yta med slaghack skulle den möjligen bli tillgänglig för att köra med slätterbalk vilket är ett bättre sätt för att gynna floran. En fördel skulle vara om man kunde släppa på korna ända ner till vattnet.

För att ytterligare gynna fågellivet kan man anlägga en häckningsholme av nedtagna småträd samt en del rotfilt. Bästa platsen för detta borde vara den östra sidan av sjön mittför OBS-plattformen men samtidigt är den enklaste platsen är på västra sidan av Sagsjön då det här redan finns en hel del nedtagna småträd tillgängliga.

För ovanstående projekt har Göteborgs Ornitologiska Förening sökt pengar från WWF men inga medel erhöles därifrån. Göteborgs Ornitologiska Förening har också sökt pengar från Naturkompaniet men inte heller där erhöles några pengar. Även från Hvitfeldtska fonden har det sökts pengar men något besked har inte kommit ännu. GOF har också sökt pengar från Alvins fond för ovanstående åtgärder.

Insekter och floran

Genom att bygga en biholk i anslutning till fågeltornet på västra sidan samt lägga upp någon eller ett par grushögar för vildbin på västra ängen kan man på ett enkelt sätt gynna inte bara bin utan även andra steklar. Det vore också en stor fördel att punktvis så in lämpliga ängsväxter alternativt plantera pluggplantor av ängsväxter på västra ängen.

Stigar

Föreslår att projektet med stigar som planeras söder om Sagereds gård färdigställs och hänvisningsskyltar sätts ut. I skogsområdet finns idag ytterligare stigar mer eller mindre lättframkomliga då en del vindfällen hindrar ställvis. Dessa skulle kunna röjas under förutsättning att markägaren accepterar detta. På så sätt skulle man kunna knyta ihop Liveredsområdet med Sagsjöområdet tillsammans med strövområdet vid Isaks mosse. Detta skulle kunna ske i samarbete med Mölndal stad, tekniska förvaltningen som sagt sig möjligen vara intresserade av detta under kommande år. Troligen en ekonomisk fråga. Då det är tal om ett flertal stigar i olika riktningar är det nog lämpligt att markera dessa med olika färger samt sätta ut hänvisningsskyltar. Dessa kan troligen Mölndals stad bistå med.

Tre informationstavlor (som inte ingått i projekt Sagsjön) kommer att sättas upp vid gångtunneln vid Östra Lindomevägen, mittemot Sageredsvägen och vid Risås backe.